

TEZA:

Uchylenie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania radcy prawnego skutkuje odpadnięciem przesłanki obligatoryjnego stosowania tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych, jednakże sąd dyscyplinarny może z urzędu przeanalizować podstawę do dalszego stosowania tymczasowego zawieszenia na podstawie fakultatywnej przesłanki wynikającej z art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych. Jednakże utrzymanie tymczasowego zawieszenia radcy prawnego w jego czynnościach zawodowych, pomimo uchylenia tymczasowego aresztowania, stanowi wyjątek od zasady. Zmiana podstawy tymczasowego zawieszenia z obligatoryjnej na fakultatywną wymaga od sądu orzekającego najwyższej staranności.

WO 109/22**POSTANOWIENIE**

z dnia 11 października 2022 r.

***Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:***

Przewodniczący: S WSD Krzysztof Górecki

Sędziowie: S WSD Joanna Pilewska

S WSD Arkadiusz Sawala /sprawozdawca/

Protokolant: Piotr Ciepiński

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2022 r. na posiedzeniu

sprawy radcy prawnego R. N. nr wpisu (...)

na skutek zażalenia radcy prawnego R. N. z dnia 26 kwietnia 2022 r. na postanowienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 25 marca 2022 r.

(sygn. akt DO 104/21) o oddaleniu wniosku o uchylenie postanowienia o tymczasowym zawieszeniu radcy prawnego R. N. ((...)) w czynnościach radcy prawnego

postanawia:

1. uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych;
2. kosztami postępowania obciążyć Krajową Izbę Radców Prawnych.

UZASADNIENIE

Rozpoznając wniosek Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP z dnia 30 listopada 2021 r. (sygn. akt RD 526/21) Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych postanowieniem z dnia 3 grudnia 2021 r. (sygn. akt DO 104/21) orzekł o tymczasowym zawieszeniu w czynnościach zawodowych radcy prawnego R. N., nr wpisu (...).

Powyższe postanowienie zostało wydane w oparciu o art. 65² ust. 2 ustawy o radcach prawnych z powodu zastosowania wobec radcy prawnego R. N. środka zapobiegawczego w postępowaniu karnym w postaci tymczasowego aresztowania.

Pismem z dnia 11 marca 2022 r. radca prawny R. N. złożył wniosek o uchylenie postanowienia o tymczasowym zawieszeniu ze względu na uchylenie środka zapobiegawczego - tymczasowego aresztowania. Na dowód powyższego, przedłożył:

1. kopię postanowienia Sądu Apelacyjnego II Wydział Karny z dnia 3 marca 2022 r. (sygn. akt II AKz 1/22), którym wymieniony Sąd postanowił:
 - a. obniżyć wysokość poręczenia majątkowego, zastosowanego na podstawie art. 257 § 2 k.p.k., do kwoty 1.900.000,00 zł
 - b. przyjąć poręczenie majątkowe złożone w dniu 18 stycznia 2022 r.
2. kopię postanowienia Sądu Apelacyjnego II Wydział Karny z dnia 9 marca 2022 r. (sygn. akt II AKz 129/22), wydanego na skutek zażalenia wywiedzionego przez prokuratora od postanowienia powołanego w pkt. 1 powyżej, w którym wymieniony Sąd postanowił:
 - a. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego II Wydział Karny z dnia 3 marca 2022 r. (sygn. akt II AKz 1/22),
 - b. wyznaczyć na dzień 10 marca 2022 r. termin do przyjęcia poręczenia majątkowego przez

podejrzanego R. N. albo inną osobę,

3. wydruk nakazu zwolnienia z aresztu śledczego R. N. z dnia 10 marca 2022 r. (sygn. akt II AKz 1/22).

Po przeprowadzeniu posiedzenia w dniu 25 marca 2022 r., w którym brał udział radca prawny R. N., Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych postanowieniem z dnia 25 marca 2022 r. (sygn. akt DO 104/21) oddalił wniosek o uchylenie postanowienia z dnia 03 grudnia 2021 r. o tymczasowym zawieszeniu w czynnościach zawodowych r.pr. R. N.. W uzasadnieniu do postanowienia z dnia 25 marca 2022 r. OSD wskazał, że niewątpliwym jest, że wobec r.pr. R. N. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania został uchylony i zgodnie treścią art. 65² ust. 5 ustawy o radcach prawnych, obliuguje to sąd dyscyplinarny do uchylenia tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych orzeczonego z powodu wcześniejszego zastosowania tymczasowego aresztowania. Jednakże zdaniem w/w sądu dyscyplinarnego rozstrzygnięcie o uchyleniu tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych wymaga rozważenia wszelkich okoliczności sprawy. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wskazuje na treść art. 65² ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych, z którego wynika, że podstawą dla tymczasowego zawieszenia radcy prawnego może być nie tylko tymczasowe aresztowanie, albowiem radca prawny może być tymczasowo zawieszony w czynnościach zawodowych przez sąd dyscyplinarny w szczególnie uzasadnionych okolicznościach sprawy. Zdaniem OSD takie szczególnie uzasadnione okoliczności występują w przedmiotowej sprawie i stanowią podstawę do utrzymania tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych zastosowanego wcześniej w stosunku do radcy prawnego R. N.

W ocenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego wskazać należy, że ustawodawca posługuje się w przedmiotowym zakresie pojęciem niedookreślonym, klauzulą generalną, przyznając tym samym sądowi dyscyplinarnemu kompetencję do jej skonkretyzowania, zindywidualizowania w okolicznościach ustalonego stanu faktycznego, w sposób zgodny z celem przepisu oraz zasadami i celami ustawy. Sąd jedynie na tle konkretnego przypadku może ocenić, czy okoliczności sprawy są tego rodzaju, że w szczególny sposób uzasadniają zastosowanie czasowego ograniczenia uprawnień zawodowych radcy prawnego. Rolą sądu jest ocena czy wartości w postaci swobody wykonywania zawodu, w tym także zarobkowania z tym związanego, utrzymania siebie i ewentualnie rodziny, potrzeby udzielania i korzystania przez klientów radcy prawnego z jego pomocy prawnej, powinny ustąpić innym istotnym wartościom, w szczególności dobru postępowania karnego lub dyscyplinarnego, wymiaru sprawiedliwości (w którym radca prawny

uczestniczy), dobru interesu samorządu radców prawnych i zaufaniu do zawodu radcy prawnego. Zdaniem OSD, ilość spraw dyscyplinarnych prowadzonych obecnie przeciwko obwinionemu a także fakt, że obwiniony jako radca prawny podejrzany jest o popełnienie poważnych przestępstw, w pełni uzasadniają utrzymanie zawieszenia w czynnościach zawodowych. Przemawiają za tym implikacje sytuacji prawnej radcy prawnego dla prowadzonych przez niego spraw i interesów klientów, a także dobro samorządu radców prawnych. Sąd zwrócił też uwagę, że obwinionemu został postawiony w postępowaniu karnym zarzut popełnienia poważnego przestępstwa w stosunku do mienia znacznej wartości, a nadto, że w innym postępowaniu dyscyplinarnym obwinionemu została wymierzona najsurowsza kara, tj. pozbawienie prawa do wykonywania zawodu (orzeczenie to nie jest prawomocne).

Od powyższego orzeczenia radca prawny R. N. (działający w niniejszej sprawie jako skarżący - tj. strona, która wniosła zażalenie) złożył zażalenie pismem z dnia 26 kwietnia 2022 r., w którym wnosi o zmianę skarżonego postanowienia poprzez uchylenie tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych radcy prawnego.

W powyższym zażaleniu zarzuca zaskarżonemu postanowieniu błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 65² ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych poprzez bezzasadne i nie mające oparcia w dokonanych przez sąd dyscyplinarny ustaleniach faktycznych przyjęcie, że w odniesieniu do skarżącego zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności sprawy dające podstawę do zastosowania środka w postaci tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych; wynikające z faktu, że (1) postawiono mu zarzut popełnienia poważnego przestępstwa w stosunku do mienia znacznej wartości przy zastosowaniu art. 65 § 1 k.k.; (2) został uznany winnym popełnienia przewinień dyscyplinarnych w postępowaniu prowadzonym pod sygn. akt D 84/20, za co została mu wymierzona najsurowsza kara pozbawienia prawa do wykonywania zawodu; (3) czyny zarzucane mu w postępowaniu dyscyplinarnym są poważne, pozostają w związku z wykonywaniem zawodu radcy prawnego, co przekłada się na konkluzję, że tymczasowe zawieszenie prawa do wykonywania zawodu służyć będzie również zapobieżeniu popełnienia przez niego nowego, ciężkiego przewinienia dyscyplinarnego; (4) świadczy pomoc prawną w około 300 sprawach, co świadczy o jego zaangażowaniu w wiele spraw klientów podczas, gdy przy dokonaniu skrupulatnych i rzetelnych ustaleń faktycznych dotyczących prowadzonych przeciwko niemu postępowań dyscyplinarnych i karnych, jak również przy prawidłowej wykładni i zastosowaniu normy art. 65² ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, sąd dyscyplinarny powinien stwierdzić, że nie jest w realiach przedmiotowej sprawy w sytuacji skarżącego spełniona tzw. przesłanka materialna stosowania środka w postaci

tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych radcy prawnego polegająca na zachodzeniu szczególnie uzasadniających okoliczności sprawy, a to ze względu na okoliczność, że: (1) w zakresie w jakim podstawą tymczasowego zawieszenia uznano postawienie skarżącemu zarzutów w sprawie karnej przez Prokuraturę Okręgową w sprawie o sygn. akt PO IX Ds. 7.2021 sąd dyscyplinarny nie poczynił żadnych ustaleń faktycznych dotyczących przedmiotowych zarzutów ani nie przełożył ich na ocenę stopnia zagrożenia niewłaściwego wykonywania czynności zawodowych przez skarżącego w razie umożliwienia mu dalszego wykonywania zawodu do czasu zakończenia tego postępowania; (2) w zakresie w jakim podstawą tymczasowego zawieszenia uznano przypisanie skarżącemu odpowiedzialności dyscyplinarnej w postępowaniu o sygn. akt D 158/19 (a nie jak błędnie wskazano w sprawie o sygn. akt D 84/20) za co została mu wymierzona najsurowsza kara pozbawienia prawa do wykonywania zawodu, dokonane na tej podstawie oceny sądu dyscyplinarnego, stanowiące przesłankę wydania zaskarżonego zażaleniem rozstrzygnięcia, zasadniczo odbiegają od dokonywanych dotychczas ocen wyrażanych w tym zakresie przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Izby Radców Prawnych w sprawie do sygn. akt D. 158/19 jak i Wyższy Sąd Dyscyplinarny w sprawie o sygn. akt WO 54/21, które dotąd nie uznawały za zasadne stosowanie wobec podejrzanego środka w postaci tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych.

Nadto skarżący wskazuje w uzasadnieniu swojego zażalenia, że Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych zmienił podstawę prawną na jakiej zdecydował o dalszym stosowaniu środka w postaci tymczasowego zawieszenia. Podstawą prawną wydania postanowienia z dnia 3 grudnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt DO 104/21 o tymczasowym zawieszeniu r. pr. R. N. w czynnościach zawodowych był art. 65² ust. 2 ustawy o radcach prawnych przewidujący obligatoryjne zawieszenie radcy prawnego w czynnościach zawodowych z uwagi na jego tymczasowe aresztowanie. Ta obligatoryjna podstawa do tymczasowego zawieszenia znajduje zastosowanie wyłącznie przez czas stosowania wobec radcy prawnego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Uzasadnieniem dla obligatoryjnego tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych w czasie stosowania tymczasowego aresztowania jest okoliczność, że pozbawiany wolności radca prawny nie jest w stanie w związku z izolacją w jakiej pozostaje na bieżąco wykonywać obowiązków zawodowych, w szczególności swoich powinności względem jego klientów. Skarżący podnosi, że art. 65² ust. 5 ustawy o radcach prawnych przewiduje jako zasadę, że tymczasowe zawieszenie uchyla się niezwłocznie, jeżeli ustaną przyczyny, wskutek których zostało ono zastosowane. Podkreśla, że w przypadku uchylenia środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania wobec

radcy prawnego należy na podstawie art. 65² ust. 5 ustawy o radcach prawnych uchylić postanowienie o zawieszeniu, gdyż ustaje przyczyna na podstawie, której zastosowano tymczasowe zawieszenie radcy prawnego w czynnościach zawodowych. W konsekwencji wskazuje, iż złożony przez niego wniosek z dnia 11 marca 2022 r. o uchylenie tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych z uwagi na uchylenie stosowanego wobec niego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania powinien zostać przez sąd dyscyplinarny uwzględniony.

Radca prawny R. N. wskazuje też, iż w orzecznictwie sądów dyscyplinarnych przyjmuje się, że pomimo tego, iż uchylenie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania skutkuje odpadnięciem przesłanki obligatoryjnego stosowania tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych, to sąd dyscyplinarny może z urzędu przeanalizować podstawę do dalszego stosowania tymczasowego zawieszenia na podstawie fakultatywnej przesłanki jego stosowania wynikającej z art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych. Skarżący podkreśla, że dalsze stosowanie tymczasowego zawieszenia pomimo uchylenia tymczasowego aresztowania stanowi wyjątek od zasady i, że w jego przypadku tymczasowe zawieszenie w czynnościach zawodowych radcy prawnego powinno zostać uchylone. Wskazuje również, że w wypadku podjęcia rozstrzygnięcia o dalszym stosowaniu tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych wobec radcy prawnego wobec którego uchylono tymczasowe aresztowanie sąd dyscyplinarny zobligowany jest w takim przypadku do skrupulatnego i przekonującego wyjaśnienia powodów jakie skłoniły go w realiach konkretnej sprawy do uznania, że zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dalszego stosowania tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych. Argumentując powyższe - zaznacza, że fakultatywne stosowanie tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych na podstawie art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych jest uzależnione od kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek: pierwszej o charakterze formalnym - sprawdzającej się do ustalenia, że przeciwko radcy prawnemu lub aplikantowi radcowskiemu toczy się postępowanie dyscyplinarne lub postępowanie karne, oraz drugiej o charakterze materialnym (ocennym). Skarżący wskazuje, iż w kontekście pierwszej ze wskazanych przesłanek (sam fakt ustalenia, że przeciwko radcy prawnemu toczy się postępowanie dyscyplinarne lub postępowanie karne) podkreślenia wymaga fakt, iż w orzecznictwie dyscyplinarnym akcentuje się, że stwierdzenie tych okoliczności samo w sobie nie jest dostateczną podstawą do stosowania wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub karnego. Skarżący uważa, że regulacja art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych nie stanowi podstawy do każdorazowego zawieszania radcy prawnego w czynnościach zawodowych w razie wystąpienia takich okoliczności, ale - z uwagi na

treść materialnej przesłanki stosowania tego środka - umożliwia stosowanie tymczasowego zawieszenia tylko w razie wystąpienia szczególnie uzasadnionych okoliczności sprawy. Zdaniem skarżącego taki stan rzeczy potwierdzają : postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 15 maja 2019 r. wydane w sprawie o sygn. Akt WO-23/19; postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 6 sierpnia 2020 r. wydane w sprawie o sygn. akt WO-50/20; postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 24 lipca 2020 r. wydane w sprawie o sygn. akt WO-4/20.

W związku z powyższym, zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia ma dokonanie oceny możliwości i zasadności stosowania tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych z perspektywy przesłanki materialnej jaką jest występowanie szczególnie uzasadnionych okoliczności sprawy. Już sam sposób językowego ujęcia tej przesłanki na gruncie art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych wskazuje na to, że zasadą jest, iż pomimo toczenia się przeciwko radcy prawnemu lub aplikantowi radcowskiemu postępowania dyscyplinarnego lub postępowania karnego nie stosuje się tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych. Zdaniem Obwinionego zastosowanie tego środka musi zostać usprawiedliwione i uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami sprawy a sposób sformułowania tego przepisu wskazuje na wyjątkowy charakter tego środka oraz nakłada na sąd dyscyplinarny stosujący ten środek obowiązek wnikliwego zbadania, czy w danej sprawie zaistniały szczególnie uzasadnione okoliczności usprawiedliwiające i uzasadniające stosowanie tymczasowego zawieszenia, pomimo przysługiwania radcy prawnemu domniemania niewinności w zakresie czynów objętych prowadzonymi przeciwko niemu postępowaniem dyscyplinarnym i karnym.

W kolejnych punktach uzasadnienia przedmiotowego zażalenia radca prawny R. N. rozwija i popiera swoją wyżej wskazaną argumentację wskazując też na następujące kwestie :

- ujęta w nieostrą w swojej treści klauzulę generalną "szczególnie uzasadnionych okoliczności sprawy" materialna przesłanka stosowania tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych wymaga zdekodowania istoty, funkcji i charakteru prawnego tego środka;
- środek zapobiegawczy w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu z art. 276 k.p.k. może w związku z treścią art. 249 § 1 k.p.k. zostać zastosowany wyłącznie w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a wyjątkowo także w celu zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa;
- zawieszenie oskarżonego w wykonywaniu zawodu radcy prawnego w celu zabezpieczającym

musi pozostawać w związku z przedstawionymi radcy prawnemu zarzutami, co w praktyce oznacza, że zakres stosowania tego środka musi zostać ograniczony do zawieszania w wykonywaniu zawodu radcy prawnego w stosunku do klientów, z którymi związane są postawione mu zarzuty;

- podstawową funkcją środka jakim jest tymczasowe zawieszenie w czynnościach zawodowych radcy prawnego jest funkcja prewencyjna;
- sąd dyscyplinarny powinien skoncentrować się na ocenie, czy rodzaj, waga oraz charakter zarzutów przedstawionych radcy prawnemu stwarzają podstawy do tego, żeby uznać, iż istnieje tak wysokie prawdopodobieństwo dalszego nienależytego wykonywania przez niego zawodu;
- sąd dyscyplinarny I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wskazał na wstępie na niekwestionowaną okoliczność, że wobec skarżącego prowadzone jest postępowanie karne oraz postępowanie dyscyplinarne, co uzasadnia przyjęcie, że spełniona jest tzw. przesłanka formalna wyrażona w art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych, a jednocześnie w kontekście przesłanki materialnej stosowania środka w postaci tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych radcy prawnego sąd dyscyplinarny wskazał, że pojęcie szczególnie uzasadnionych okoliczności sprawy jest klauzulą generalną, którą należy skonkretyzować w odniesieniu do realiów konkretnej sprawy;
- sąd dyscyplinarny I instancji zdaje się sugerować, że środek w postaci tymczasowego zawieszenia pełni funkcję zabezpieczającą tok postępowania karnego lub dyscyplinarnego, podczas gdy w świetle powszechnie przyjmowanego rozumienia tej instytucji pełni on wyłącznie funkcję prewencyjną;
- sąd dyscyplinarny I instancji całkowicie wadliwie rozumie istotę i funkcję tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych błędnie wskazując, że usprawiedliwieniem dla stosowania tego środka może być samo eliminowanie rzekomej kolizji pomiędzy wykonywaniem przez radcę prawnego czynności zawodowych przez świadczenie pomocy prawnej na rzecz jego klientów, a wynikającymi ze statusu podejrzanego w postępowaniu karnym lub obwinionego w postępowaniu dyscyplinarnym obowiązkami, polegającymi w szczególności na aktywnym braniu udziału w czynnościach w tych postępowaniach;
- samo prowadzenie postępowania dyscyplinarnego lub karnego przeciwko radcy prawnemu, nawet jeśli uznać, że jest dostatecznym powodem do kwestionowania braku dostatecznej

rękojmi wykonywana zawodu, nie jest wystarczające do tego, żeby tymczasowo zawiesić radcę prawnego w czynnościach zawodowych, albowiem samo pozostawanie pod zarzutami dyscyplinarnymi lub karnymi może rzutować na postrzeganie rękojmi wykonywania zawodu, ale bez wskazania na szczególnie uzasadnione okoliczności sprawy nie stanowi dostatecznego uzasadnienia stosowania tego środka;

- sąd dyscyplinarny I instancji wskazuje na elementy subsumcyjne mające w jego ocenie dostatecznie uzasadnić potrzebę stosowania środka w postaci tymczasowego zawieszenia skarżącego w wykonywaniu czynności zawodowych radcy prawnego, w uzasadnieniu wymienił w czterech punktach okoliczności faktyczne, które miały dla niego istotne i decydujące znaczenie dla dalszego stosowania środka. Skarżący uważa, że uzasadnienie w tej kwestii jest niezwykle lakoniczne a także podnosi zarzut braku poczynienia przez sąd jakichkolwiek ustaleń dotyczących przedmiotowej sprawy, które mogłyby dawać podstawę do twierdzenia, że z uwagi na rodzaj, charakter i ciężar zarzuconych skarżącemu czynów zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dające podstawę do stosowania środka w postaci tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych;
- podjęcie przez sąd dyscyplinarny z urzędu decyzji o stosowaniu środka w postaci tymczasowego zawieszenia na podstawie art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych musi być poprzedzone poczynieniem skrupulatnych ustaleń faktycznych dotyczących przebiegu postępowania karnego, które dawałyby podstawę do dokonania oceny czy zarzucane w tym postępowaniu czyny są w odpowiednim stopniu uprawdopodobnione, jak również z uwagi na swoją istotę i charakter, uzasadniają i usprawiedliwiają decyzję o konieczności stosowania prewencji związanej z tymczasowym zawieszeniem radcy prawnego w czynnościach zawodowych z uwagi na istnienie zagrożenia dalszego nienależytego wykonywania zawodu, czego sąd I instancji nie uczynił;
- wskazywane przez sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia orzeczenia wydane przez sądy dyscyplinarne w innych postępowaniach dyscyplinarnych toczących się przeciwko radcy prawnemu R. N., w których został on uznany winnym popełnienia przewinień dyscyplinarnych, są nadal w toku i nie są prawomocne (w tym przywołana w uzasadnieniu skarżonego przedmiotowego postanowienia OSD sprawa wymierzenia najsurowszej kary, tj. kary pozbawienia prawa wykonywania zawodu), a skarżący składa w tychże postępowaniach obszerne wyjaśnienia oraz przedkłada dowody jednoznacznie wskazujące na to, że nie dopuścił się zarzucanych mu przewinień dyscyplinarnych.

- wobec powyższego argumentacja sądu I instancji jest niezasadna i nie może stanowić dostatecznego uzasadnienia zaskarżonego zażaleniem rozstrzygnięcia;
- niewłaściwa ocena sądu I instancji przesłanki materialnej stosowania środka w postaci tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych radcy prawnego, albowiem sąd dyscyplinarny w żaden sposób nie wykazał konieczności prewencyjnego uniemożliwienia skarżącemu wykonywania zawodu z uwagi na istnienie zagrożenia nieprawidłowego wykonywania czynności zawodowych,
- sąd dyscyplinarny nie wykazał, że istnieje związek pomiędzy faktem pozostawiania skarżącego pod zarzutami dyscyplinarnymi i karnymi a wynikającym z tego niebezpieczeństwem związanym z dalszym świadczeniem pomocy prawnej jego dotychczasowym lub przyszłym klientom;
- skarżący sam przedłożył sądowi I instancji informację dotyczącą zakresu świadczonej przez niego pomocy prawnej klientom w celu wykazania okoliczności, że pomimo postawienia mu zarzutów karnych i dyscyplinarnych, co stało się informacją publiczną, nie utracił zaufania klientów.

W konkluzji radca prawny R. N. wskazuje, że w jego sprawie nie występują szczególnie uzasadnione okoliczności dające podstawę do tymczasowego zawieszenia skarżącego w czynnościach zawodowych i wnosi o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uchylene tymczasowego zawieszenia.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny KIRP zważył co następuje:

Podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego są przepisy ustawy o radcach prawnych stosowane w związku z przepisami Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych radca prawny podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swoich obowiązków zawodowych. Na podstawie art. 74¹ pkt 1 i 2 ustawy o radcach prawnych w sprawach nieuregulowanych do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego oraz rozdziałów I-III Kodeksu karnego.

Na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. po rozpoznaniu środka odwoławczego sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, zmianie lub uchyleniu zaskarżonego orzeczenia w całości lub w części. Zgodnie z art. 437 § 2 k.p.k. sąd odwoławczy zmienia zaskarżone orzeczenie, orzekając odmiennie co do istoty, lub

uchyla je i umarza postępowanie; w innych wypadkach uchyla i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. W myśl art. 438 pkt 2 k.p.k. orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia obrazy przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia.

Zgodnie z treścią art. 433 § 2 k.p.k. na sądzie odwoławczym ciąży obowiązek rozważenia wszystkich zarzutów i wynikających z nich wniosków wskazanych w środku odwoławczym.

Radca prawny R. N. (skarżący) w zażaleniu zarzuca zaskarżonemu postanowieniu błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 65² ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych. Zdaniem skarżącego wydane przez sąd I instancji zaskarżone postanowienie z dnia 25 marca 2022 r. (sygn. akt DO 104/21) było bezzasadne i nie mające oparcia w dokonanych przez ten sąd ustaleniach faktycznych, a w szczególności poprzez przyjęcie, że w odniesieniu do skarżącego zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności sprawy dające podstawę do zastosowania środka w postaci tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny działający w niniejszej sprawie jako sąd odwoławczy wydał orzeczenie o charakterze kasatoryjnym, nie przesądzając o otrzymaniu lub uchyleniu tymczasowego zawieszenia radcy prawnego w czynnościach zawodowych, albowiem doszedł do przekonania, iż zebrany w przedmiotowej sprawie materiał dowodowy był niewystarczający do wydania merytorycznej decyzji.

WSD podzielił w tym zakresie zarzuty wskazane przez skarżącego i jego obrońcę, że sąd I instancji nie wykonał właściwie wszystkich niezbędnych czynności dowodowych, aby w sposób kompleksowy dokonać oceny sprawy i na tej podstawie wydać właściwe postanowienie.

Zdaniem WSD w zaskarżonym postanowieniu naruszone zostały przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP odpowiednio stosowane przepisy art. 7, art. 410 k.p.k. oraz art. 438 pkt 2 k.p.k. ze względu na niekompletność materiału dowodowego i jego wybiórczą ocenę.

Zgodnie z treścią art. 7 k.p.k. organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Natomiast art. 410 k.p.k. określa, że podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej.

Przepis art. 438 pkt 2 k.p.k. wskazuje, że orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia obrazu przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia.

Jak zasadnie wskazał w zażaleniu radca prawny R. N., w orzecznictwie sądów dyscyplinarnych przyjmuje się, że pomimo tego, iż uchylenie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania skutkuje odpadnięciem przesłanki obligatoryjnego stosowania tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych, to sąd dyscyplinarny może z urzędu przeanalizować podstawę do dalszego stosowania tymczasowego zawieszenia na podstawie fakultatywnej przesłanki jego stosowania wynikającej z art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych (vide postanowienie WSD z dnia 19 listopada 2019 r., WO-171/18). Jednakże utrzymanie tymczasowego zawieszenia radcy prawnego w jego czynnościach pomimo uchylenia tymczasowego aresztowania stanowi wyjątek od zasady. Zatem, zmiana podstawy tymczasowego zawieszenia z obligatoryjnej na fakultatywną wymaga od sądu orzekającego najwyższej staranności.

Warto podkreślić, że sąd I instancji słusznie wskazał w uzasadnieniu, że jedynie na tle konkretnego przypadku można ocenić, czy okoliczności sprawy są tego rodzaju, że w szczególny sposób uzasadniają zastosowanie czasowego ograniczenia uprawnień zawodowych radcy prawnego, a nadto rolą sądu jest ocena czy wartości w postaci swobody wykonywania zawodu, w tym także zarobkowania z tym związanego, utrzymania siebie i ewentualnie rodziny, potrzeby udzielania i korzystania przez klientów radcy prawnego z jego pomocy prawnej, powinny ustąpić innym istotnym wartościom, w szczególności dobru postępowania karnego lub dyscyplinarnego, wymiaru sprawiedliwości (w którym radca prawny uczestniczy), dobru interesu samorządu radców prawnych i zaufaniu do zawodu radcy prawnego.

Jednakże warunkiem koniecznym takiej oceny jest uprzednie zgromadzenie dowodów i ustalenie okoliczności istotnych. W niniejszej sprawie sąd dyscyplinarny nie zrobił tego do czego był zobligowany, albowiem nie przeprowadził należyte postępowania dowodowego oraz nie wyjaśnił skrupulatnie i przekonująco powodów jakie skłoniły go w realiach sprawy do uznania, że zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dalszego stosowania tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych. Sąd I instancji bardzo ogólnie i powierzchownie uzasadnił kluczową kwestię - istnienie szczególnie uzasadnionych okoliczności sprawy - stanowiąc podstawę do utrzymania tymczasowego zawieszenia radcy prawnego w czynnościach, pomimo ustania przesłanki zasadniczej, jaką było tymczasowe aresztowanie.

WSD analizując zebrany w przedmiotowej sprawie materiał dowodowy oraz zarzuty postawione zaskarżonemu postanowieniu zarówno przez samego skarżącego w piśmie z dnia 26 kwietnia

2022 r. jak i przedstawione na posiedzeniu WSD w dniu 11 października 2022 r. przez jego obrońcę - adwokata P. K., doszedł do przekonania, że zebrany w tej sprawie materiał dowodowy a także argumenty wskazane przez OSD w uzasadnieniu postanowienia z dnia 25 marca 2022 r. nie są wystarczające do odmowy uchylenia tymczasowego zawieszenia.

Z pewnością niewystarczające jest samo wskazanie przez sąd pierwszej instancji jako uzasadnienia dla decyzji procesowej dotyczącej możliwości wykonywania zawodu przez radcę prawnego R. N., że :

- postawiono mu zarzut popełnienia poważnego przestępstwa w stosunku do mienia znacznej wartości przy zastosowaniu art. 65 § 1 k.k.;
- został on uznany winnym popełnienia przewinień dyscyplinarnych w innym postępowaniu prowadzonym w jego sprawie, za co została mu wymierzona najsurowsza kara pozbawienia prawa do wykonywania zawodu (nieprawomocnie);
- czyny zarzucane mu w postępowaniu dyscyplinarnym są poważne, pozostają w związku z wykonywaniem zawodu radcy prawnego, co przekłada się na konkluzję, że tymczasowe zawieszenie prawa do wykonywania zawodu służyć będzie również zapobieżeniu popełnienia przez niego nowego, ciężkiego przewinienia dyscyplinarnego;
- świadczy on pomoc prawną w około 300 sprawach, co dowodzi jego zaangażowania w wiele spraw klientów.

Podobnie należy ocenić stwierdzenie, że sąd I instancji posiada o powyższych kwestiach wiedzę z urzędu, oraz powoływanie się przez ten sąd na dobro klientów danego radcy prawnego oraz dobro interesu samorządu radców prawnych i zaufanie do zawodu radcy prawnego, mając na uwadze charakter i wagę niniejszej sprawy (vide szczególne uzasadnione okoliczności sprawy wskazane w art. 65² ust.1 ustawy o radcach prawnych).

Wypada zwrócić uwagę, iż przed posiedzeniem zażaleniowym do WSD wpłynęło szereg wystąpień klientów radcy prawnego z wyrazami poparcia i zadowolenia z jego usług.

WSD podziela stanowisko skarżącego, że rozważenia wymaga czy w tej sprawie zaistniały tak istotne okoliczności, że pozwalają na dalsze stosowanie tymczasowego zawieszenia, pomimo przysługującemu radcy prawnemu domniemaniu niewinności w zakresie czynów objętych prowadzonymi przeciwko niemu postępowaniami dyscyplinarnym i karnym .

Należy też zwrócić uwagę, że jeden z głównych argumentów stojących za wydaniem zaskarżonego postanowienia, tj. orzeczenie przez OSD w jednym z postępowań wobec radcy prawnego R. N.

kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu, nie jest już aktualny, bowiem WSD orzeczeniem z dnia 29 sierpnia 2022 r. uchylił to rozstrzygnięcie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania (WO-54/21).

W ocenie WSD zebrany w sprawie materiał dowodowy jest niewystarczający do merytorycznego rozstrzygnięcia zasadniczych kwestii. Czynności należy zatem powtórzyć i odpowiednio uzupełnić materiał dowodowy, tak aby końcowe rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie było należycie uzasadnione - pod kątem wykazania, że spełniona została w tej sprawie przesłanka szczególnie uzasadnionych okoliczności sprawy wskazana w art. 65² ust.1 ustawy o radcach, uzasadniająca utrzymanie tymczasowego zawieszenia radcy prawnego w czynnościach zawodowych.

Należy w szczególności dokonać :

- analizy zarzutów stawianych radcy prawnemu w sprawie karnej przez Prokuraturę Okręgową (sygn. akt PO IX Ds.7.2021), w tym oceny zagrożenia niewłaściwego wykonywania czynności zawodowych przez skarżącego w razie umożliwienia mu dalszego wykonywania zawodu do czasu zakończenia tego postępowania;
- sprawdzenia i ewentualnego skorygowania sygnatur spraw dyscyplinarnych dotyczących radcy prawnego R. N., ustalenia ich wzajemnych zależności w kwestiach stawianych zarzutów i poszczególnych rozstrzygnięć oraz ich prawomocności;
- określenia ryzyka dalszego działania skarżącego w zawodzie radcy prawnego dla spraw jego klientów w kontekście ilości i charakteru prowadzonych tychże spraw, w tym także poprzez pryzmat złożenia przez klientów skarżącego do akt niniejszej sprawy odwoławczej (sygn. akt WO-109/22) 22 pism z wyrazami poparcia dla skarżącego.

Nadto należy dokładnie przeanalizować wskazane przez skarżącego w zażaleniu (pkt 6-10 i 13-14) i poparte przez jego obrońcę na posiedzeniu WSD w dniu 11 października 2022 r. kwestie dotyczące relacji instytucji tymczasowego zawieszenia radcy prawnego w czynnościach zawodowych pod kątem funkcji zabezpieczającej i prewencyjnej w kontekście toczącego się jednocześnie (równolegle) w stosunku do radcy prawnego postępowania karnego i dyscyplinarnego.

Po uzupełnieniu materiału dowodowego sąd dyscyplinarny winien wnikliwie rozważyć, czy rodzaj, waga oraz charakter zarzutów przedstawionych radcy prawnemu stwarzają podstawy do tego, żeby uznać, iż istnieje tak wysokie prawdopodobieństwo nienależytego wykonywania przez

niego zawodu, iż konieczne jest utrzymanie orzeczonego tymczasowego zawieszenia. Należy zatem ustalić, czy charakter przedstawionych radcy prawnemu zarzutów dyscyplinarnych lub karnych przekłada się na istotne zagrożenie dla interesów klientów, którym radca prawny świadczy pomoc prawną. Taką okoliczność z pewnością mogłoby stanowić stawianie zarzutów karnych lub dyscyplinarnych dotyczących działania na szkodę klienta, sprzeniewierzenia jego środków i innych o podobnym charakterze, godzącym wprost w prawidłowe relacje na linii pełnomocnik - mocodawca. Sąd dyscyplinarny powinien jednoznacznie wykazać, czy istnieje związek pomiędzy faktem pozostawiania skarżącego pod zarzutami dyscyplinarnymi i karnymi a wynikającym z tego niebezpieczeństwem związanym z dalszym świadczeniem pomocy prawnej jego dotychczasowym lub przyszłym klientom.

Mając na uwadze powyższe, należało uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych. Z przepisu art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych wynika, że w razie ukarania koszty postępowania ponosi obwiniony, w pozostałych przypadkach koszty dochodzenia i postępowania przed okręgowym sądem dyscyplinarnym pokrywa właściwa okręgowa izba radców prawnych, a koszty przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym - Krajowa Izba Radców Prawnych.